

Baross Ovi – Kindergarten Baross
1201. Budapest, Baross utca 79-81.

Tel: 283-0388 Tel/Fax: 283-3625
Email: baross@enternet.hu
Honlap: www.barossovi.hu

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Kiegészítő program

Játék- Egészséges Életmódra Nevelés- Környező Világ Megismerése

Nevelési Programhoz

Készítette, és a módosítást benyújtotta:

Az összeállításban részt vett:

Bélteczkyné Szende Hilda
Óvodavezető
Lászlóné Ammer Klára
MIP TEAM vezető

2008.

TARTALOMJEGYZÉK

Törvényi háttér.....	3
Integrált nevelés feltételei.....	4
Kiegészítő program célja feladatai.....	5
A program tartalma.....	6
Egészséges életmódra nevelés.....	6
Egészségvédelem.....	6
Mozgásigény kielégítése.....	7
Játék.....	8
Érzelmi nevelés, szocializáció.....	8
Munka.....	10
Környező világ tevékeny megismerése.....	10
Tevékenységek formái fejlesztési területek.....	11
Mese-Vers.....	11
Ének- Zene.....	11
Rajzolás.....	12
Értelmi nevelés, fejlesztés.....	12
Tanulás.....	10
Program szervezeti és működési rendje.....	14
Személyi feltételek, feladatkörök, kompetenciák.....	14
Kapcsolatrendszerünk.....	17
Német nemzetiségi Óvodai nevelési Program kiegészítése.....	18
Érvényesség.....	19
Záradék.....	20

TÖRVÉNYI HÁTTÉR

Jogsabályok, rendeletek

- Baross Ovi Kindergarten Baross
321/2007.(X.25.) Ök. sz. határozattal módosított 652/1992. (XI.24.)Ök. sz. határozattal jóváhagyott alapító okirata.
- Játék – Egészséges Életmódra Nevelés- Környező Világ Megismerése
Óvodai Nevelési Program
- Többször módosított 1993. évi LXXIX törvény a közoktatásról
- 14/1994. (VI. 24.) MKM sz. rendelet a képzési kötelezettségről és pedagógiai Szakszolgálatról,
- 2/2005.(III. 1.) OM sz. rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulok óvodai nevelésének, iskolai oktatása irányelveiről,
- Többször módosított 11/1994. (VI. 8.) sz. rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről

1. Integrált nevelés feltételei

- a feladat szerepeljen az óvoda alapító okiratában,
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítottak legyenek,
- megfelelő személyi feltételek adottak legyenek,
- a nevelési, illetve pedagógiai program tartalmazza a szükséges sérülés specifikus pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs, rehabilitációs feladatokat.

A szakértői bizottság feladata a fogyatékoság szűrése, vizsgálataik alapján javaslattétele a gyermek, különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára, helyére, az ellátáshoz kapcsolódó szakszolgáltatatra.

1.1 A sajátos nevelési igényű gyerekek jogai:

- különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- A korai fejlesztés és gondozás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a fejlesztő felkészítés keretében kell biztosítani.
- ha a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben az 5 életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító fejlesztő felkészítésben vesz részt (továbbiakban, a fejlesztő felkészítésben való részvételi kötelezettség: képzési kötelezettség.) A képzési kötelezettség a tankötelezettség fennállásának végéig tart. A képzési kötelezettség idejének meghosszabbításáról a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

1.2 A sajátos nevelési igényű gyermek szülőinek joga és kötelessége:

A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa.

1.3 A sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelvei:

Figyelembe kell venni, hogy

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyerekek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,

- terhelhetőségét biológiai, esetleg társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják,
- az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

2. Kiegészítő Programunk célja, feladata

A 3-7 éves sajátos nevelési igényű, Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján integrálható gyermekek normál óvodai nevelés során - a részükre biztosított speciális fejlesztés mellett - gyermeki jogukat is gyakorolva szociálisan, értelmileg, érzelmileg, az iskolai életre éretté váljanak. Adjon mind az ép, mind a sajátos nevelési igényű gyermekek számára lehetőséget az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére, és elfogadására, így alapozza meg a későbbi társadalmi integrációt.

2.1. A program épít,

- arra hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek mintaként tekintik és érzelmileg kötődnek ép kortársaikhoz. Ez részükre spontán létrejövő húzóerőt jelent. Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata.
- Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességre építünk. Ezzel a későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg, valamint azt, hogy megtanulják a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.
- A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése.

2.2. Feladatai:

J.E.K. Nevelési Programhoz kapcsolódóan

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az alábbi szakirányú feladatok kapnak hangsúlyt:

⇒ **Prevenció:**

Feladat a gyermek állapotromlásának megelőzése, az esetleg kialakuló rendellenességek kiküszöbölése. Arra kell törekedni, hogy a másodlagos degeneratív elváltozásokat meggátoljuk. Feladat a másodlagos személyiség- vagy viselkedészavarok kialakulásának megelőzése.

⇒ **Korrekción:**

Arra kell törekednünk, hogy mind a testi, mind pedig a személyiségben bekövetkezett károsodásokat a lehető legmagasabb szinten javítsuk, befolyásoljuk, kiküszöböljük. Fő szempont, hogy a sérült funkciókat mindig egyidejűleg korrigáljuk, mivel mindegyik hatással van a másik területre is. Természetesen a súlypont mindig a legfőbb hiányosság korrekcióján van.

⇒ **Kompenzáció:**

A sérült, kiesett funkciókat - amelyeket biztosan nem lehet korrigálni - más tevékenységekkel igyekszünk helyettesíteni, esetenként technikai segédeszközök igénybe vételével. Bizonyos esetekben teljes kompenzációt lehet elérni, más esetekben meg kell elégednünk a funkció részleges pótlásával.

Sajátos nevelési igényű gyermekek problematikái

- Nehezebbé válhat a kommunikáció, amely izoláltságához, elszigeteltséghez vezethet a csoporton belül. Ez részint a beszédbeli zavarokból eredhet, részint pedig a nonverbális kommunikációs eszközök nem megfelelő használatából. Ezek miatt megváltozik a környezethez való alkalmazkodás képessége is. Mivel állandó segítségre szorul, a környezetével kialakuló kapcsolat felborulhat, nem tud folyamatos kölcsönösséget fenntartani, hanem eltolódik a "csak kapok" irányába. Tehát nehezítetté válhat a gyermek szocializációja. Mindezek következményeként önbizalma, önértékelése csökkenhet, a gyermek passzívvá, motiválatlanná válhat, és társaival nem tud egészséges kapcsolatot kialakítani.
- Az integráció minden esetben a sérülés mértékétől, a tünetek súlyosságától függ. Az integrálhatóság határát konkrétan meghúzni nagyon nehéz, kissé merésznek tűnő feladat. Jelen tapasztalat szerint azt mondhatjuk el általában, hogy azok a gyermekek tudnak normál környezetben jól fejlődni és oda beilleszkedni, elemi szinten, kis segítséggel el tudják látni magukat. Kommunikációjuk olyan szintű legyen, hogy társaikkal és a felnőttekkel kapcsolatot tudjanak teremteni, szükségleteiket tudják jelezni.

3. A program tartalma

3.1. Az egészséges életmódra nevelés

Egészséges életmódkultúra megalapozása

Gondozás, testi szükségletek kielégítése

A felnőtt - gyermek kapcsolatban meghatározó ereje van a gondozásnak. A gondozás, mint szükséglet (addig, amíg a gyermek önkiszolgálóvá nem válik) intim kapcsolatot feltételez,

időigényes. A gondozás során - testápolás, étkezés, öltözködés - a siettetés negatív hatást, a minőség romlását, a gyermek ellenállását válthatja ki.

- Az óvodában a gondozáshoz szükséges feltételek megteremtése speciális elemekkel bővül. Esetlegesen szükség lehet tárgyi segédeszközökre jelenlétére. A tárgyi eszközökön kívül szakszerű segítségnyújtásra van szükség, mely elsősorban az óvónőkre, esetenként a dajkákra hárul.
- A még nem elsajátított tevékenységeket el kell végezni a gyermek helyett, miközben új sémákat tanítunk egy-egy önkiszolgálási lépéshez.
- Speciális szakemberek segítségével meg kell határozni, hogy mit tesz lehetővé a gyermek állapota, mi legyen a következő lépés, illetve mi az, amit egyáltalán nem lehet elvárni.
- Több időt kell ráfordítani, ügyelve természetesen arra, hogy a többi gyermeket ne hanyagoljuk el. Ezt megfelelő időbeosztással, jó szervezéssel és az ép nagyobb gyermekek bevonásával kerülhetjük el.
- A tevékenységek elvégzésénél tekintettel kell lenni a sajátos nevelési igény jellegére, ez azonban nem jelenti azt, hogy ők nem képesek ezeket megtanulni.
- Sokkal több időre és megfelelő segítségre van szükségük, ahhoz, hogy ők is képesek legyenek elsajátítani azokat a feladatokat, melyekre minden gyermeknek szüksége van ahhoz, hogy életkorának megfelelő szinten önálló életet élhessen.

Mozgásigény kielégítése

A sérült kisgyermeknek is van igénye a mozgásra. Ám a sorozatos kudarcélményekkel, sikertelenségekkel előbb - utóbb motiválatlanná válhat. Ezért sokszor kell biztatni, helyes módon és mértékben segíteni, hogy örömet és sikerét lelje a tevékenységek során. Ezáltal az ő önbizalma is növekedni fog, és eljut oda, hogy a tevékenységek örömeért, az önállóan, tudatosan képes cselekedni, a fejlesztésben tevékenyen, örömmel részt venni.

- Az óvodában a lehetőségekbe minden szinten bekapcsolódhat a sérült gyermek, de annak kritériumait a speciális szakember határozza meg. Az ép gyermekeket a természetes élethelyzetekre neveljük, és arra, hogy figyeljenek társaikra - épekre és sérültekre kisebbekre és nagyobbakra egyaránt.

Egészségvédelem, edzés

Az egészség védelméhez, megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete alkalmazkodni tudjon az őket érő változásokhoz, az időjárás változásaihoz, az évszaktalálással járó egyéb körülményekhez.

- A csoportszobák hőmérséklete, a szellőztetés, a páratartalom állandó figyelemmel kísérése, szinten tartása szükséges.
- A gyermekek a mozgásos foglalkozások előtt tornaruhába öltöznek. Az önkiszolgálás gyakorlására ez is jó alkalom. Az egyéni és csoportos fejlesztések helyiségeiben

fokozott figyelmet kell fordítani az egyenletes, de nem túlzott meleg biztosítására, a szünetekben a szellőztetésre.

- A minél több udvaron való tartózkodás, a levegőzés, nyári hónapokban a pancsolás, a foglalkozások szabadban történő megtartása, a rendszeres kirándulások, túrák, az úszás a programban mind jelen van, és hozzásegíti a gyermekeket az edzettség megszerzéséhez.

Testi nevelés, fejlesztés

A sérült gyermek esetében a mozgás speciális fejlesztése szakembert igényel, aki komplex módon végzi a mozgás és a következményes vagy társuló elváltozások, károsodások terápiáját.

- Az óvodai élet során az óvónőnek tisztában kell lennie:
 - ⇒ a sérülés okával, a diagnózissal, a tünetekkel;
 - ⇒ a legszükségesebb teendőkkel;

.Azonban minden esetben a szakemberre kell támaszkodnia, az ő utasítása szerint kell eljárnia.

Az óvodában minden gyermek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció (szem - kéz - láb koordináció) fejlesztése. Fontos a gyakori, gazdag mozgáslehetőség biztosítása a teremben, udvaron, tornateremben egyaránt.

- A sérült gyermekek speciális mozgásfejlesztésekben is részesülnek a szakemberek irányításával.
- A csoport testnevelési foglalkozásain is részt vesznek, mozgásállapotuknak megfelelő gyakorlatot végeznek, a többiekkel közösen mozognak, ügyelve természetesen a káros helyzetek elkerülésére. Ha szükséges (a sérülés foka vagy a gyakorlat nehézsége miatt), vonjunk be külső segítséget.
- Használjunk speciális fejlesztő eszközöket, tornaszereket az ép gyermekek esetében is - a csoportszobában és a tornateremben.
- Vigyük el magunkkal a sérült gyermeket is a csoporttal közös sétákra, kirándulásokra. Ilyenkor a szülők segítségét is igénybe vehetjük.

3.2 Játék

Az együttjátszás élménye, a szabályok, a szituációk közös tevékenység során jönnek létre, így a játék egyben a szocializáció fő színtere.

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében:

- Ügyelnünk kell arra, hogy a különböző mozgásos játékot játszó gyermekek ne zavarják egymást, az épek vigyázzanak sérült társaikra és a sérülés mértékétől függően a sérült gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz. A sérült gyermek

számára esetenként nagyobb hely kell, hogy megfelelően tudjon mozogni. A szabadabb mozgáslehetőséghez tágasabb berendezést, nagyobb játszóhelyet biztosítunk, úgy hogy azonos méretű csoportszobába kevesebb gyermeket fogadunk. Ez az épek számára is nagyobb mozgásteret biztosít, így a frusztráció könnyebben kiküszöbölhető.

- Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, figyelmét a játéktevékenységre tudja összpontosítani. Fontos a minél hosszabb, megszakítás nélküli játékidő biztosítása. A játéktevékenységeken keresztül, a játék tartalmának gazdagításával is törekszünk a külvilág megismertetésére, a sokirányú tapasztalatszerzés elősegítésére. A sajátos nevelési igény következtében esetenként kialakult kommunikációs zavarokkal küszködő gyermeket igyekszünk minél hamarabb résztvevővé tenni az épekkel való közös játékban. Nagyon fontos egy ilyen összetételű csoportban az egymás játékának, alkotásainak megbecsülése, a lehetőség megadása a pozitív és negatív élmények "kijátszására". Az egészséges versenyszellem speciális kialakítására törekszünk és arra, hogy a sérült gyermek is lehetősége szerint mindenfajta játéktevékenységben részt vehessen.
- Mindenfajta játékban nagy szerepe van az utánzásnak, melyben a sérült gyermek részére az ép gyermek megfelelő példát tud nyújtani. Ez a szerep pozitív élménnyel gazdagítja a gyermekek személyiségét.

Érzelmi nevelés, szocializáció

A sérült gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, sajátos pedagógiai segítséget igényel.

Ennek okai:

- A gyermeket környezete sokszor helytelenül betegnek kezeli.
- Kevesebb felelősség hárul rá, kevesebb feladatot kap, mint amennyit el lehetne várni tőle, magatartásában kevésbé korlátozzák.
- Kevesebb tapasztalatot képes gyűjteni a kapcsolatteremtésben.
- Akadályozott lehet a verbális és a nonverbális kommunikációja.
- A tevékenységben akadályozottsága a kudarc, a sikertelenség érzését váltja ki, illetve erősíti benne.
- Sérülhetett a legkorábbi anya - gyermek kapcsolat; a szülők, a család esetleges szorongásait, aggodalmait megérező, megélt gyermek maga is szorongóvá válhat.

Feladat:

- Megértő, szeretetteljes légkört kell biztosítani.
- A szociális kapcsolatok aktív, tudatos bővítése szükséges.
- A felnőtt - központú szemlélet miatt fontos a modelladás.
- A tapasztalatszerzési lehetőségeket bővíteni kell.
- A játék során hangsúlyozni kell a társas kapcsolatok jelentőségét.
- Kommunikációt fejlesztő játékos feladatokat kell végeztetni.

- Minden esetben hangsúlyozni kell a pozitív tulajdonságokat.
- A gyermekek elé differenciált követelményeket kell állítani.

Munka jellegű tevékenységek

- A sérült gyermekek általában kevésbé tudnak részt venni a munka jellegű tevékenységekben, de ők is képesek rá. Azonban fokozatosan ők is el tudják sajátítani - speciális eszközökkel és személyi segítségadással - ezeket a tevékenységeket.
- A munka jellegű tevékenység növeli önbizalmukat, segíti az ép környezetbe való integrálódásukat
- Minden gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálás megtanulása, de lehetőség szerint adjunk részükre alkalmi megbízatást, vonjunk be mindenkit képességei szerint a környezet-, a növény-, és az állatgondozásba.
- Ne végezzünk el helyettük semmilyen tevékenységet, amelyekre ők maguk is képesek. Legyünk mindig türelmesek, hagyjunk időt a munkavégzésre.
- A szülők figyelmét hívjuk fel arra, hogy a gyermeknek az önállóság elérése érdekében nagyon fontos az óvodában elsajátított tevékenységek otthoni gyakorlása is.

3.3 A környező világ tevékeny megismerése

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében:

- Testsémájuk, testük ismerete a kóros mozgások, illetve bizonyos esetekben a mozgásszegény életmód miatt módosul, megváltozik, fejletlen, kóros lehet.
- Az állatokkal és növényekkel való ismerkedést sérült kisgyermek esetében minden bizonnyal alacsonyabb szintről kell indítanunk, ugyanis sokszor kevesebb a megelőző tapasztalatuk.
- A közlekedési eszközök ismerete hiányos lehet, mert aki messzebb lakik, jórészt autóval utazik; esetleg közlekedési eszközt nem is tud igénybe venni.
- A környezeti jelenségek megismerése hasonló, mint az ép gyermekeknél, sőt, ezek hatása időnként erősebben érvényesül.
- Az időjárás és annak hatását az öltözködésre, a tervezett program vagy tevékenység megváltozását érzékelik.

Törekedni kell a valóság folyamatos megismertetésére, arra, hogy a gyermekek a természetes környezetükből szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat - ez különösen igaz a sérült gyermekeknél.

- Különösen fontos, hogy a gyermekek minél több közvetlen és közvetett élményben részesüljenek.

- Hagyjunk időt az események és a megtapasztalt jelenségek feldolgozásához, és egy-egy témakört alaposan, minden oldalról megközelítve és nagyon sokféleképpen dolgozzunk fel.
- Tekintsük elsődleges céljaink egyikének, hogy a gyermekek önmagukat és környezetüket részletesen és mélyen megismerhessék, mert személyiségük csak így módon, ezzel együtt tud helyesen alakulni, és társas kapcsolataik is így lesznek teljesebbek.
- Használjuk ki céljaink eléréséhez a gyermeki kíváncsiságot. Szükség esetén motiváljunk irányítottan - a megismertetni kívánt események, jelenségek és tárgyi környezet felé.
- Egyéni bánásmód alkalmazásával kell a gyermekeket segíteni. Súlyozottan érvényesíteni kell, hogy matematikai tevékenységet egyszerre kevés gyermekkel végeztessünk.
- A matematikai képességek elsajátításához fejleszteni kell a percepciót (vizuális, kineztezia, taktilitás), a kez ügyességet, logikai készséget, a szám- és mennyiség fogalmát, a téri- és síkbeli orientációt, az analógiás gondolkodást, az emlékezetet.

3.4 A tevékenységek formái,- fejlesztés területei

Vers, mese

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében

- Óvodánkban fontosnak tartjuk a gyerekversek, mesék, történetek mindennaposágát, az előadásmód személyes varázsát. A gyermekek érzékeljék az irodalmi alkotások hangulatát, éljék át a szöveg humorát. Adjunk tájékoztatást a gyermekek számára a külvilág és az ember belső világának legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.
- Minden gyermeknél az auditív és vizuális észlelés, valamint a beszéd motorika és az artikuláció fejlesztésére és a gátlások, leküzdésére kell törekedni. Az óvónő feladata a feltételeket, szituációkat megszervezni és olyan helyzeteket teremteni, melyekben a hatások érvényesülhetnek.

Ének, zene, énekes játék

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében

- Feladatunk a zenei érdeklődés felkeltése, az ízlés, az esztétikai fogékonyság és a zenei anyanyelv kialakulásának segítése.
- Az óvodában a mondókák segítségével a helyes beszéd ritmusának és a hang lejtésének gyakoroltatására, elsajátítására nyílik lehetőség, ez a gyermekek nagy részénél fokozottabban szükséges lehet.

- A ritmusfejlesztés során elsődleges az egyenletes ritmus hangoztatása, érzékeltetése.
- A közös éneklés örömszerző hatása miatt a sérült gyermekeket mindig vonjuk be az énekes játékokba; akár külső segítség – speciális szakember, pedagógiai asszisztens, dajka stb. igénybevételével.
- A mozgástempó gyorsítására is ösztönözni kell, de erőltetni sosem szabad!

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében

- Fontos, hogy az ábrázoló tevékenység nagy része beépüljön a spontán játékba.
- Az óvónő teremtsen meg az egész napos tevékenykedés lehetőségét! Változatos anyagokkal, eszközökkel ismertessük meg őket, a szükséges technikákat, munkafogásokat alaposan tanítsuk meg!
- A sérült gyermekek is szívesen ábrázoljanak, az eszközökkel szembeni félelmüket oldjuk fel! Minden problémás esetben használhatunk segédeszközt (pl. vastagabb rajzeszközt, csúszásgátló alátétet, papírléfogót stb.), de lehetőleg csak akkor adjuk ezeket a gyermekeknek, amikor az valóban szükséges és indokolt.
- Mindig legyen elegendő idő, feltétel, eszköz, megfelelő hely és türelem. Fokozottan figyelembe kell venni az egyéni képességbeli különbségeket.

3.5. Értelmi nevelés, fejlesztés

Az óvodáskorú gyermek - legyen ép, vagy sérült - érdeklődő, kíváncsi. Rendező elv nélkül szerez ismereteket, tapasztalatokat. Érzelmeit, vágyait sok esetben valóságnak éli meg.

Célunk

olyan tapasztalatszerzést biztosítsunk a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, határokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.

Feladat

hogy szükség esetén a gyermekek fejlesztése speciális módszerek illetve eszközök, felhasználásával egészüljön ki.

Az anyanyelv mint alapvető verbális kommunikáció

- Az anyanyelv az óvodai élet egészét átszövi, kiemelt jelentőséggel bír. Ezért nem beszélhetünk külön anyanyelvi nevelésről. Az anyanyelvet az egész óvodában fejlesztjük.
- A nyelvi kommunikációs helyzetek alapvető feltételei közül a beszéd, az egymáshoz beszélés ezeknek, a gyermekeknek gyakran nehezített. A meghallgatás nagyobb hangsúlyt kap.
- Az anyanyelv gyakorlásának egyik nagyon fontos eszköze az anyanyelvi játékok mindennapos alkalmazása. A játékok gyakorlása során törekedjék arra az óvónő, hogy a különböző beszédkészséggel rendelkező gyermekek mindegyike egyaránt sikerélményhez jusson.

A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy minél többet beszéljenek, különösen a jól beszélők a problémás társaikhoz. Az óvónő feladata adott esetben a közvetítő szerep. Az anyanyelvi nevelés speciális segítője a logopédus. Ezért az óvodába lépés pillanatától logopédiai ellátásban is kell részesíteni azt a gyermeket, akinek erre szüksége van.

- A mese, a vers, a bábozás, dramatizálás, mint élménynyújtás igen pozitív hatással bír mind az ép, mind a sérült gyermek nyelvi fejlődésére, ezért mind a fejlesztés területeiben, mind a tevékenységformáknál gyakran kell alkalmazni.
- A gyermekeket arra kell ösztönözni, hogy egymással szembefordulva beszéljenek, ezzel egyben a megértést segítik, és a helyes artikulációt is érzékeltetik. Az anyanyelv gyakorlásában különösen jelentős az ép gyermekek nyelvi mintaadása, motiválja a sérült gyermekeket a kapcsolat tartalmasabbá tételének eléréséhez. Az ép gyermek kommunikációja is fejlődik - mind verbális, mind nonverbális síkon -, mert lehetőséget kap arra, hogy a kapcsolatteremtés igénye alkalmával önkifejezése magasabb szintet érjen el, mivel "több síkon" kommunikál.

Tanulás

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében:

A tanulás sokszor akadályokba ütközhet, lassabb tempóban történhet. Az érzékelés és észlelés nehezítettsége, az energiáknak a mozgásra való összpontosítása, a rövidebb idejű koncentrációs készség, a manipuláció akadályozottsága okozhatja a problémákat. A tanulás folyamata, mozzanatai az ő esetükben sem térnek el a normáltól, hanem minőségében és mértékében, a felhasználható eszközökben módosulhatnak. Speciális terápiákra lehet szükség, ám sokszor az ép példa, és az apró megsegítés is elegendő.

4. A program szervezeti és működési rendje

A feladatunknak tekintjük, hogy folyamatosan felkészülve eleget tegyünk a *fenntartó és a törvény által* meghatározott elvárásoknak, a sérült gyermekek fogadásával kapcsolatosan.

- A törvény által meghatározott egy csoport / 2 fő felsőfokú végzettségű óvónő, 1 dajka, vagy gyermekgondozó mellett szükséges a speciális fejlesztési tervben rögzítettek szerint a speciális szakember jelenléte és részvétele a fejlesztésben.
- A fejlesztés
- a csoporton belül,
- a foglalkozások keretében (kölsönös konzultáció alapján),
- és az erre a célra kialakított fejlesztő foglalkoztatókban, egyéni vagy kiscsoportos szervezési formában történik.
- Az óvodánk logopédiai, orvosi, és tornaszobával rendelkezik

Az óvoda munkarendje nem tér el a hazai gyakorlattól, hanem kibővül a szakirányú ellátással

Reggel 7. 00 előtt, illetve délután 17. 30 után a szülők igénye és a fenntartó engedélye alapján szakszerű ügyeleti rend működik.

- A sérültek részére ügyelet nem szükséges, mert a sérült gyermekek szülei többnyire igénybe veszik a meghosszabbított GYES-t.
- A munkabeosztás a kötelező óraszámokra vonatkozik, konzultációk, szakmai adminisztráció, fogadóórák a kötelező óraszám és a törvényes munkaidő keret között végzendő.
- Az óvodapedagógusok az átfedési időkeretet használják fel az egyéni fejlesztésre, szempontok szerinti megfigyelésre, differenciált felzárkóztatásra.
- Az ajánlott csoportszervezési forma vegyes, heterogén összetételű. Ennek indoka, hogy az eltérő ütemű fejlődés ebben a csoportszervezési formában kevésbé szembetűnő. Ennek ellenére nem kizárt a homogén csoportba történő elhelyezés.

5. Személyi feltételek, feladatkörök, kompetenciák

Ajánlott modell a létszám ellátottsághoz, természetesen figyelembe véve a sajátos nevelési igény típusát. **Tervezet:**

Megnevezés	Végzettség		Ellátottság	
	Kötelező	Ajánlott	csoport/fő	Intézmény/fő
Óvodapedagógus	felsőfok	alapfokú gyógyped. ismeretek	2 fő	csoportszám X 2 fő

Gyógypeda- gógus	Gyógyped. Tanárképző Főiskola	Óvodaped.	-	1-3 sérült esetén utazótanárral is megoldható
Logopédus	Gyógyped. Tanárképző Főiskola	Óvodaped. Szomatoped.	-	1 fő Kerületi Logopédiai Intézet
Pedagógiai asszisztens	Pedagógiai asszisztens képzés	Gyógyped. asszisztens képzés	-	1 fő
EGYÉB				
Dajka	dajka tanfolyam	-	1 fő	csoportszám + 1 fő
Közhasznú munkás	-	érettségi	-	1-2 fő

Tervezés:

Az óvónők a csoportonkénti éves terv készítéséhez megkapják:

- Speciális szakembertől és a logopédustól a csoportjukba felvett sérült gyermekek csoporton kívüli fejlesztési tervének időbeosztását
- személyre szólóan, gyermekekre vonatkozóan szükséges tervezni a mindennapos feladatok összesítését

Szervezés:

- Az óvónők és a speciális szakemberrel közösen alakítják ki a legmegfelelőbb feltételeket a sérült gyermekek óvodai csoporton belüli tevékenységeihez, beleértve a kiszolgáló helyiségeket..
- **Javaslatot tesznek az átalakításhoz, az eszközök, berendezési tárgyak beszerzéséhez, melynek költségvetési kihatásait az óvoda vezetője a fenntartó segítségével oldja meg.**
- A dajkát, segítőt is közösen készítik fel a sérült gyermekek fogadásához szükséges gyakorlati teendőkre, amelyeket a napirendben is rögzítenek.

Az érintkezés formái:

- megbeszélés;
- tanácsadás;
- írásbeli rögzítések;
- a foglalkozásokon való segítség;
- szakmai konzultáció.

Az óvoda tornatermének beosztását az intézmény minden csoportjának óvónőjével egyeztetve közösen kell elkészíteni. A tornatermi beosztás tartalmazza: a hét napjait, a napokon belüli időpontokat, valamint a csoportos testnevelések és az egyéni mozgásnevelések intervallumait

Ellenőrzés, értékelés:

- Az óvónők és a speciális szakemberek egymás pedagógiai munkájának ellenőrzésére és értékelésére nem kompetensek!
- Az óvónők pedagógiai, munkajogi ellenőrzését az óvoda vezetője, mint vezetői funkciót gyakorolja.
- A speciális szakemberek szakmai ellenőrzését az óvoda vezetője külső szakember bevonásával végzi (pl. Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola); munkajogi szempontból pedig kizárólagos ellenőrzési joggal az óvoda vezetője rendelkezik.

A gyermekek értékelése, a fejlődés mutatói

- A sérült gyermekek megfigyelési lapja kiegészül. Fejlődésük mutatóit két szinten kell vizsgálni, illetve vizsgáltatni:
- óvodán belül - folyamatosan,
- meghatározott időszakonként;
- óvodán kívül a szakértői hálózat segítségével.

Óvodába lépéskor a gyermeknek rendelkeznie kell, és az óvoda rendelkezésére kell bocsátania a következő dokumentumokat:

- orvosi diagnózist, vagy a vizsgálat folyamatáról szóló igazolásokat;
- megelőző pszichológiai, gyógypedagógiai véleményeket, vizsgálati eredményeket;
- szükséges gyógyszerekről szóló orvosi igazolást;
- szakértői véleményt (Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottságtól).

Az óvodai felvétel feltétele:

- ⇒ betöltött 3 év;
- ⇒ közösségbe illeszthetőség;
- ⇒ szobatisztaság (kivétel a kórképhez csatlakozó inkontinencia);
- ⇒ segédeszközzel vagy anélkül történő helyváltoztatás,

- illetve megtaníthatóságának lehetősége;
⇒ alapfokú önkiszolgálási szint megtaníthatóságának jelei;
⇒ az esetlegesen társuló fogyatékoság maximum enyhe mértéke.

6. Kapcsolatrendszerünk- kibővül a következőkkel

Az óvónők és a speciális szakemberek a kötelező óraszám és a törvényes munkaidő közötti időkeretet fordítják a kapcsolatok kialakítására, ápolására. Az óvodában elengedhetetlenül szükséges minden szinten a folyamatos napi kapcsolattartás.

Család és óvoda

- A szülőknek lehetőséget kell adni, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el az óvodának abba a csoportjába, ahova a gyermek felvételt nyert.
- A óvodában kizárólag a szülővel közösen és fokozatosan valósítható meg a beszoktatás. Időtartamát az óvónő és a speciális szakember határozza meg a szülővel egyetértésben.
- Fontos, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők, mind a pedagógusok részéről.
- Ünnepek, megemlékezések, kirándulások, kulturális és sportesemények, hagyományok ápolása az integráció elfogadásának egyik eszköze lehet. Lehetőséget teremt pl. a családok problémáinak, értékrendszerének, nevelési elveinek kölcsönös megismerésére.
- Olyan meghatározó élményt kell nyújtania, amely felerősíti az emberi kapcsolatok ápolásának igényét, a másság természetes elfogadását.

Egyéb kapcsolatok

- **Orvosok:** neurológus szakorvos ellenőrzi a korai agykárosodással rendelkező vagy más - neurológiai kórképben szenvedő - gyermekeket.
- **Alapítványok, szövetségek, egyesületek:** egyrészt tapasztalatcsere céljából, másrészt pedig az onnan érkező gyermekek fejlesztésének konzultálása miatt. Továbbá az érdekképviseleti szervekkel és különböző fórumokkal is kapcsolatot kell fenntartani.
 - Az **Utazótanári Szakszolgálat** segítségét kell kérni abban az esetben, ha kevés számú integrált gyermekkel foglalkozunk, illetve nincs állandó speciális szakember státuszra lehetőség az óvodában.
 - **Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola:** a szakmai munkát segíti, tanácsot ad problémás kérdésekben, szakmai ellenőrzést végez.
 - **Fővárosi 1. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Rehabilitációs Bizottság**
 - 1116 Budapest Rácz László u 73. tel/ 208-22-95

Iskolák

Minden szülőnek törvény adta joga a szabad iskolaválasztás, mely joggal általában a szülők élnek is. Az iskolaválasztás segítése céljából fontos az iskolákkal való kapcsolattartás. A mozgáskorlátozott gyermekek számára sokszor nehezebb megtalálni a megfelelő iskolát, ezért az ő esetükben még fontosabb, hogy az iskolákkal élő kapcsolatunk legyen, azért, hogy a szülőknek pontos tájékoztatást tudjunk nyújtani.

Kapcsolat a fenntartóval

A kiegészítő program beindításához a fenntartó jóváhagyása szükséges. A sajátos nevelési igényű gyermeke óvodai ellátása, fejlesztése, az óvoda és a fenntartó szoros együttműködésére épül.

NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM kiegészítése

Integrációs elemek, elvek

A sérült gyermekek nemzetiségi csoportba történő integrálása a szülői igények figyelembevételével, az arányos elosztás elvének szem előtt tartásával valósul meg.

A német nemzetiségi nevelés céljai és feladatai a sérült gyermekekre – természetesen egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően alkalmazandóak.

A kétnyelvűség speciális képességeit erősíteni az értelmi fejlesztés differenciált megvalósításával lehet eredményesen.

Kiemelt feladat a sérült gyermek esetén fejlettségi szintjének megfelelő játékos élményszerű német nyelvű ismeretnyújtás.

Hagyományok felkutatásában, ápolásában a sérült gyermek együtt vesz részt ép társaival.

A sérült gyermekek szüleivel, családokkal szoros kapcsolatot ápolunk, a gyűjtőmunkák aktív részeseivé tesszük.

ÉRVÉNYESSÉG

A Játék- Egészséges Életmód – Környező világ megismerése óvodai program kiegészítése, egyeztetés, felülvizsgálat, jóváhagyás

- A helyi nevelési kiegészítését a nevelőközösség fogadja el, a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. (jegyzőkönyv, határozat)
- A program jóváhagyása előtt be kell szerezní az óvodaszék véleményét.(jegyzőkönyv)
- Az elfogadott, jóváhagyott kiegészítő programot nyilvánosságra kell hozni.
- Hely: Központi faliújság.
- A HOP felülvizsgálatára 5 évente kerül sor (MIP tartalmazza) illetve a fenntartó javaslata alapján.
- Felelős: óvodavezető